

tagelse af E, og det vil kræve akut psykiatrisk tilsyn. Enkelte har efter indtagelse oplevet flashbacks, som kan resultere i angst- og panikreaktioner.

Selvom E ikke medfører fysisk afhængighed, er flere brugere blevet psykisk afhængige. Ved fortsat brug kan der forekomme toleranceudvikling som betyder at der skal tages større og større doser for at opnå en effekt. Kronisk misbrug har i mange tilfælde medført depressive tilstande (mangel på serotonin).

Det er derfor korrekt at advare unge mennesker mod at indtage E.

Litteratur

1. Hardman JG, Limbird LE, editors. Goodman & Gilman's the pharmacological basis of therapeutics. 9th ed. New York: McGraw-Hill; 1996. p. 221.
2. Cloud J, Ratnesar R. The lure of ecstasy. Time July 17, 2000. p. 54-62.

Forfatter

Jens Kølsen Petersen, lektor, speicaltandlæge, MS
Afdeling for Kæbekirurgi og Oral Patologi, Odontologisk Institut,
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet

Reviderede manuskriptregler fra »Vancouvergruppen«

Fra International Committee of Medical Journal Editors (»Vancouvergruppen«) foreligger nu et opdateret regelsæt for udformning af videnskabelige artikler med bl.a. nye kriterier for forfatterskab

Ib Sewerin

I 1978 samledes en lille gruppe af redaktører af medicinske tidsskrifter i Vancouver, British Columbia, og udformede et regelsæt for krav til manuskriptudformning (»Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals«). Gruppen blev kendt som »Vancouvergruppen« og retningslinjerne som »Vancouverreglerne«. Den uformelle gruppe er i dag blevet til the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), og ca. 600 internationale lægevidenskabelige tidsskrifter anerkender i dag Vancouverreglerne som redaktionelt udgangspunkt.

Der er i tidens løb udsendt en række revisioner af og tillæg til de oprindelige regler fra 1979. Vancouverreglerne omfatter således nu to afsnit: 1) Regler for manuskriptudformning samt 2) et sæt regler for god videnskabelig praksis og redaktionsvirksomhed (rettigheder, ansvar, sponsorering, fortrolighed mv.). Hele regelsættet blev sidst revideret i 1997, og der planlægges en gennemgribende revision i 2001.

I maj 2000 samledes komitéen i København hvor *Ugeskrift for Læger* var vært, og hvor *Ugeskriftets* redaktør af sektionen Videnskab og praksis, overlæge *Liselotte Højgaard*, var leder af mødet.

I det følgende kommenteres den opdaterede version (1), som bl.a. rummer betydningsfulde ændringer i reglerne for forfatterskaber. Bag udarbejdelsen af opdateringen fra maj 2000 står redaktørerne af følgende højt respekterede tidsskrifter: *Annals of Internal Medicine*, *Canadian Medical Association Journal*, *Journal of the American Medical Association*, *Tijdschrift voor Geneeskunde*, *New England Journal of Medicine*, *New Zealand Medical Journal*, *The Lancet*, *Tidsskrift for Den Norske Lægeforening*, *Ugeskrift for Læger* samt lederen af *National Library of Medicine*, USA.

Forfatterskab

Hidtidige regler

Tidligere krævedes if. ICMJE's regler tre kriterier opfyldt for at fremstå som forfatter/medforfatter til en videnskabelig artikel:

- 1) At have ydet et substantielt bidrag til idé og udformning, til tilvejebringelse af data, eller til analyse og tolkning af data,
- 2) at have udarbejdet udkast til manuskriptet eller kritisk at have revideret dette indholdsmæssigt, samt
- 3) at have godkendt manuskriptet i sin endelige form.

Samtlige kriterier skulle være opfyldt. Alene at have stillet data eller materiale til rådighed, at være ansvarlig for bevillinger eller økonomiske tilskud, eller at have varetaget en generel supervision af projektet er eksempler på bidrag som ikke berettiger til forfatterstatus.

Nye regler

Forfatterstatus – De ovenfor nævnte kriterier er fortsat gældende, men fremover skal der ved indsendelse af manuskripter med flere forfattere tillige redegøres for hvilke bidrag den enkelte forfatter har ydet, og oplysningerne skal publiceres sammen med artiklen. Samtidig skal alle øvrige personer som har bidraget til artiklen (men uden at opfylde kriterierne som forfatter), nævnes i en særskilt note benævnt »Anerkendelser« (»Acknowledgments«).

Ved fx multicenterundersøgelser medtages de deltagere som opfylder kriterierne for forfatterstatus i forfatterlisten, mens de øvrige nævnes under anerkendelserne.

Anerkendelser – Bidragydere til et arbejde som ikke er forfattere, kan klassificeres som fx »klinisk undersøger« eller »assisterende undersøger«. Desuden kan fx personer som har bidraget med »videnskabelig rådgivning«, »statistisk bearbejdning«, »dataindsamling« eller »patientbehandling«, nævnes. Yderligere kan medtages personer som har ydet teknisk hjælp, sekretærmæssig eller sproglig assistance, o.l., ligesom det kan være berettiget at nævne fx en afdelingschef som har bistået med generel supervision og med støtte til et projekts gennemførelse.

Alle personer der nævnes under anerkendelser, skal på forhånd have accepteret dette.

Formål – Hensigten med de skærpede regler er at skabe klarhed over enkeltpersoners egentlige forskningsmæssige bidrag til en videnskabelig publikation, og at frasortere de såkaldte »gaveforfatterskaber«, »spørgelsesforfatterskaber« og »plantede forfatterskaber« (2,3).

Industrielt sponsoreret forskning

I den opdaterede år 2000-udgave findes samtidig et vigtigt afsnit som er tilføjet 1997-udgaven, og som har titlen »Project-Specific Industry Support for Research«.

Det fastslås at forskerne selv har ansvaret for at forskningsresultater ikke rummer bias som følge af økonomisk afhængighed eller andre kontraktmæssige forhold. De bør således ikke indgå aftaler som rummer bindinger eller aftaler hvorved de mister den fulde frihed til publikation af deres forskningsresultater.

Tilsvarende er det redaktørernes ansvar at sikre at alle

oplysninger med betydning for et arbejdes validitet og integritet afdækkes og offentliggøres. Er et sponsoreret arbejde initieret af firmaet eller af forfatteren? Er metoden udarbejdet i fællesskab af firmaet og forfatteren, eller af forskeren alene? Har firmaet stillet materialer eller ressourcer i form af fx forskningsfaciliteter eller medhjælp til rådighed, eller har det ydet kontante pengebeløb?

Tandlægebladets retningslinjer

ICMJE

Tandlægebladets faglig-videnskabelige redaktion har i en årække og på alle områder fulgt ICMJE's »Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals«. Det vil derfor være naturligt også at følge de nye rekommandationer vedr. forfatterskab, som man må formode vil blive implementeret i de kommende år af alle de tidsskrifter som følger Vancouverreglerne. Redaktionen er ligeledes helt indstillet på at efterleve reglerne om uangribelighed hvad angår industrielt sponsoreret forskning.

UVVU

Redaktionen har endvidere fulgt vejledningerne fra »Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed« (UVVU). Blandt disse vejledninger fra 1998 (4) findes uddybende retningslinjer vedr. forfatterskab, som alle er i fuld overensstemmelse med ICMJE's regelsæt, og som hermed nu er yderligere cementerede.

Forfatterskab – I UVVU's vejledning vedrørende forfatterskab fastslås bl.a. at betegnelsen forfatterskab gælder såvel enkeltforfatterskab som medforfatterskab. Det er således ikke i overensstemmelse med god videnskabelig praksis at enkeltforfattere anvender materialer som er indsamlet af andre, eller baserer artikler på idé og planlægning som er udformet af andre.

I tilfælde af at artikler har flere forfattere, skal der udfærdiges en »medforfattererklæring« som præcist beskriver art og omfang af hver enkelt forfatters bidrag til en artikel uden anvendelse af stereotypier. Den bør underskrives af alle forfattere. Den bør yderligere opbevares af den enkelte mhp. anvendelse som dokumentation ved fx ansøgninger.

Det uddybes endvidere at en forfatter, foruden at kunne redegøre i enkeltheder for sit eget bidrag til en artikel, skal have deltaget så meget i arbejdets helhed at vedkommende kan redegøre oversigtsmæssigt for hele artiklens indhold og kan diskutere principielle aspekter af de øvrige bidrag.

Chefers og ældre forskeres vejledning af yngre forskere ved gennemførelse af videnskabelige projekter kan variere betydeligt i omfang, afhængigt af opgaven. Det anses i den

forbindelse ikke for udelukket at vejledere kan være medforfattere til yngre medarbejderes artikler, hvis de generelle kriterier for medforfatterskab er indeholdt i vejlederrollen, men vejledning alene berettiger ikke til medforfatterskab.

Hvis personer tilhørende fag eller stillingskategorier som sædvanligvis ikke indgår i videnskabelig produktion (fx laboranter, tekniske medarbejdere, mfl.), har ydet en kreativ indsats i udarbejdelse af en videnskabelig artikel, giver det ret til forfatterskab.

For oversigtsartikler gælder at samtlige forfattere skal have gennemlæst og kritisk vurderet den refererede litteratur. Det berettiger således ikke til forfatterskab blot at gennemgå et manuskript som andre har udarbejdet, ej heller selv om der herved foreslås ændringer.

Endelig indgår i UVVU's vejledning at retten til forfatterskab er nøje knyttet til pligten til forfatterskab, idet det er vigtigt at en forfatterliste er et retvisende udtryk for den virkelige forskningsindsats bag en publikation.

Sponsorering – UVVU udarbejdede i 1998 »Vejledning for indgåelse af aftaler ved påbegyndelse af forskningsprojekter« (5). Den har til formål at sikre en éntydig projektledelse og klare aftaler om et forskningsprojekts gennemførelse samt om behandling af resultaterne og disses publicering. I vejledningen gennemgås endvidere aftaler om finansiering, som netop vil være grundlaget for de oplysninger der nu if. ICMJE skal fremlægges ved den færdige artikels publicering.

Litteratur

1. International Committee of Medical Journal Editors. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals. Updated version May 2000. <http://www.icmje.org>
2. Sewerin I. Om videnskabelig uredelighed og god videnskabelig praksis. *Tandlægebladet* 1998; 12: 638-9.
3. Andersen D, Riis P. Æres den, der æres bør – men helst for det rigtige. I: Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Beretning 1998. København: Lægeforeningens Forlag; 1999. p. 9-12.
4. Vejledning vedrørende forfatterskab. I: Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Vejledninger i god videnskabelig praksis. København: Lægeforeningens Forlag; 1998. p. 29-35.
5. Vejledning for indgåelse af aftaler ved påbegyndelse af forskningsprojekter. I: Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Vejledninger i god videnskabelig praksis. København: Lægeforeningens Forlag; 1998. p. 15-21.

Information til forfattere

Oplysninger om »International Committee of Medical Journal Editors«, den fulde ordlyd af »Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals« samt ICMJE's »Statements« kan læses på adressen www.icmje.org

ICMJE's sekretariat har følgende adresse:

ICMJE Secretariat Office
Mrs. Kathleen Case
American College of Physicians
American Society of Internal Medicine
190 N. Independence Mall West
Philadelphia PA 19106-1572
USA

e-mail: kathyc@mail.acponline.org

Sekretariatet modtager overordnede henvendelser, men besvarer ikke individuelle forespørgsler om publikations-spørgsmål.